

MAGYARORSZÁGI NÉMET ASSZONYSORSOK 1944 UTÁN

UNGARNDEUTSCHE FRAUENSCHICKSALE NACH 1944

Mi határozta meg a magyarországi német asszonyok életét 1944 előtt? Milyen nehézségekkel, akadályokkal kellett megküzdeniük 1944 után? Kiállításunk ezekre a kérdésekre szeretne választ adni, több magyarországi német asszony sorsának bemutatásával.

• • •

Welche Umstände prägten das Leben der ungarndeutschen Frauen vor 1944? Welche Schwierigkeiten, Hindernisse mussten sie nach 1944 beseitigen? Die Ausstellung möchte diese Fragen am Beispiel einzelner ungarndeutscher Frauenschicksale beantworten.

KLASSZIKUS CSALÁDMODELL

1944-ig a magyarországi német asszonyok tekintetében klasszikus családmódról beszélhetünk (háziasszony, anya), ahol életük minden mozzanatát a munka, a német nemzetiségi hagyományok és a vallás határozták meg. A magyarországi németek többnyire katolikusok voltak és a fiatalasszonyok számára nem volt kérdés, ugyanolyan vallású házastársat kellett találniuk. Házasságot a ma megszokotthoz képest jóval fiatalabb korban kötöttek, a lányok gyakran már 15-16 évesen férjhez mentek. Az egyház az esküvő után továbbra is meghatározó szerepet töltött be az utódok keresztelőlététől kezdve, és hasonló egyházi ünnepek kísérték a gyermekek fejlődését az evangélikus közösségekben is.

A magyarországi németek lakta területekre többnyire a mezőgazdasági munka volt jellemző. A szülők és gyermekeik kapcsolatát ezért gazdasági érdekek is alakították: a kismama az első hetekben a kisbaba mellett maradt, később azonban a gyermekekre a nagyszülők és a testvérek vigyáztak. A szülők, köztük az édesanya, napjai nagy részét munkával töltötte: földterületükön, jószágaik ellátásával, üzletükben vagy műhelyükben dolgoztak. A magyarországi német asszonyok élete 1944-ig átlátható, kiszámítható volt, minden a megszokott módon történt. Erről a világról, az 1944 előtti életükről mesélnek a következő fotók.

• • •

KLASSISCHES FAMILIENMODELL

Vor 1944 sprechen wir im Falle der ungarndeutschen Frauen über das klassische Familienmodell (Hausfrau, Mutter), wo alle Facetten ihres Lebens von der Arbeit, ungarndeutschen Traditionen und der Religion geprägt waren. Die Ungarndeutschen gehörten überwiegend zur katholischen Konfession und für die jungen Frauen stand es außer Frage, dass sie einen Ehepartner gleichen Glaubens finden mussten. Hochzeiten fanden deutlich früher statt als heute, die Mädchen heirateten oft schon mit 15-16 Jahren. Die Kirche spielte auch nach der Hochzeit eine tragende Rolle, von der Taufe an und ähnliche religiöse Feste begleiteten die Entwicklung der Kinder auch in den evangelischen Gemeinden.

Die mit Ungarndeutschen bewohnten Gebiete waren vor allem von der Landwirtschaft geprägt. Die Beziehung zwischen Eltern und Kinder ordnete sich daher auch nach wirtschaftlichen Notwendigkeiten: die Mutter blieb in den ersten Wochen bei ihrem Baby, die Betreuung der Kinder übernahmen jedoch später die Großeltern, Geschwister. Die Eltern, auch die Mutter, verbrachten den ganzen Tag mit Arbeit: sie arbeiteten auf ihren Feldern, kümmerten sich um Vieh oder waren in ihrem Laden, in ihrer Werkstatt. Die Welt blieb für die Mehrheit der ungarndeutschen Frauen bis 1944 überschaubar, alles lief in geregelten Bahnen. Von dieser Welt, von ihrem Leben vor 1944 erzählen die Fotos.

Édesanya kisgyermekével
Mutter mit Kleinkind (Jakob Bleyer Heimatmuseum)

Nagy mama unokájával
Großmutter mit Enkelkind (Jakob Bleyer Heimatmuseum)

A babakocsi ritkaságnak számított, az édesanyák inkább hordozókendőt használtak: Budaörsi asszonyok az 1930-as évekből hordozókendővel, melyekben a gyermeket vagy gyümölcsöt, például a híres budaörsi őszibarackot szállították. Kinderwagen waren eine Seltenheit, die Mütter benutzten eher Kindstücher: Wuderscher Frauen aus den 1930er Jahren mit dem sog. Hutschapingl, in dem sie das Kind oder Obst, z.B. Budaörser Pfirsiche getragen haben (Jakob Bleyer Heimatmuseum)

Emlék Mariazellből 1937
Andenken an Mariazell 1937 (Jakob Bleyer Heimatmuseum)

Édesanya gyermekével és babakocsival
Mutter mit Kind und Kinderwagen (Jakob Bleyer Heimatmuseum)